

Прищенко Світлана Валеріївна

д-р наук габіліт. у галузі дизайну,

завідувач відділу аспірантури

та докторантури, професор кафедри графічного дизайну,

Національна академія керівних кадрів

культури і мистецтв, м. Київ, Україна

ДИСТАНЦІЙНІ МОЖЛИВОСТІ НАВЧАННЯ КОЛОРИСТИЧНІЙ КУЛЬТУРИ

***Анотація:** Висвітлено інноваційну авторську методiku викладання теорії та практики кольору, яка полягає в інтегративному підході до вивчення фахових проблем та використанні WEB-ресурсів у навчальному процесі. В рамках цифрової університетської дидактики успішно пройшла апробацію тематична онлайн-платформа з колористики для мистецьких вишів.*

Стрімкий розвиток комп'ютерних технологій зумовлює необхідність вивчення теоретичних і практичних питань гармонійного кольороутворення технічними засобами, потребує встановлення відповідності та доцільності між традиційною й дистанційною формами навчання. Актуальною вимогою оптимізації вищої мистецької освіти і нерозв'язаними питаннями нині залишаються диджиталізація та інтегративний підхід до змістового наповнення навчальних дисциплін. Розглянемо це на прикладі навчально-методичного забезпечення фундаментальної фахової дисципліни «Кольорознавство» для спеціальності «Дизайн» з використанням авторського освітнього сайту.

У вищій освіті кольорознавство – це система засвоєння основних функціональних, соціокультурних і психофізіологічних знань про колір. Студенти знайомляться з творами українського та зарубіжного образотворчого і декоративно-прикладного мистецтва, з прикладами використання кольору у різновидах дизайну та в рекламі, семантикою кольору та національною колористикою в контексті візуальної культури і візуальних комунікацій. Навчальний посібник «Кольорознавство» з грифом МОН України розроблено з урахуванням багаторічного творчого та педагогічного досвіду викладання цієї дисципліни за авторською системою, яка висвітлює важливі аспекти кольору: мистецтвознавчий, естетичний, технологічний [1]. Докладно проаналізовано не тільки еволюцію колірних систем, історико-культурологічні аспекти колірної гармонії і колір, як естетичну категорію, а й науково класифіковано колірні сполучення, досліджено колористичні риси основних стилів українського та зару-

біжного мистецтва. Варто зазначити, що існуючі навчальні посібники з кольорознавства в Україні мають переважно компілятивний характер на основі попередніх видань радянських часів.

Проте обсяг навчально-методичного забезпечення на паперових носіях виявляється нині недостатнім, оскільки навчальні дисципліни для дизайнерів потребують величезного обсягу якісних візуальних матеріалів в кольорі, що складно з огляду на сучасну вартість повнокольорового друку. Вирішити проблему вдалося за рахунок використання WEB-середовища.

В умовах тотальної цифровізації освітня парадигма повинна бути іншою, оскільки для дітей, народжених після 2000 р., нормою є віртуальність, візуальність, швидкість сприйняття інформації, кліповість та здатність швидко перемикає увагу. Перспективність запропонованого типу навчання безсумнівна – це забезпечення учнів електронними інформаційними носіями, використання придбаних знань і навичок для роботи засобами сучасних комп'ютерних технологій, велика допомога при самотійній роботі. Розробляється принципово нове методичне середовище в процесі навчання дизайнерів усіх спеціалізацій, нова форма творчого розвитку і системно-логічного мислення [1, 293].

Розглянемо структуру і зміст авторського освітнього сайту «Академія кольору», який було започатковано ще 2006 р. [2]. Його вид визначено як тематичний сайт, оскільки основне функціональне призначення – навчально-методична інформація з теорії та практики сприйняття і застосування кольору. Нами було проаналізовано українські та зарубіжні освітні сайти з точки зору ергономічності та стилістики. Виявлено, що більшість освітніх WEB-ресурсів нині не відповідають або відповідають не в повному обсязі визначеним до них критеріям, які вище зазначено. Наприклад, колористичне вирішення є цікавим, проте інформативність та ергономічність сайту можуть бути досить низькими, тому корисність від такого сайту не значна. Єдиною його позитивною ознакою можуть бути лише гармонійні колірні сполучення. Інші тематичні сайти стилістично виважені, але візуально малозмістовні, тому необхідно довго шукати потрібну інформацію. Варто зазначити й зайве перевантаження головних сторінок багатьох сайтів новинами або комерційною рекламою, яка абсолютно не пов'язана з тематикою сайту (реклама одягу, техніки, мобільних телефонів, косметики, готелів та ін.), а також строкатість і колірну дисгармонійність. Зрозуміло, що деякі сайти існують за рахунок певної фінансової підтримки або доходів від реклами, однак, це неприпустимо з етичної точки зору на культурно-інформаційних та освітніх сайтах.

Теоретичний розділ на початковому етапі експерименту (констатувальному) містив стислий курс лекцій, а практичний – приклади виконання вправ студентами з кольорознавства. На аналітико-моделювальному етапі дослідження змістове наповнення сайту було поглиблено і суттєво розширено, додано ілюстративний розділ, глосарій, робочий зошит з комп'ютерної графіки тощо [3]. Сайт не містить жодної комерційної реклами та існує за рахунок фінансування власниці сайту проф. С.Прищенко (2006 р. було зареєстровано авторське право в Державному департаменті інтелектуальної власності). За результатами проведених моніторингових досліджень по сьогоднішній день – це єдиний освітній сайт з колористики в Україні такого рівня. Він набуває дедалі більшої вагомості відповідно до «Положення про дистанційне навчання», затвердженого наказом МОН України №466 від 25.04.2013 р. (п.1.6. – розробка і впровадження WEB-ресурсів навчальних дисциплін/ програм). Така методика викладання кольорознавства як додатковий дистанційний ресурс апробована авторкою протягом 13 років у мистецьких вишах України та забезпечує високу ефективність навчання [4, 29].

Глосарій у відкритому доступі є вагомим лексикографічним ресурсом сучасної дизайн-освіти, авторською редакцією визначень не лише з колористики, а й з основних понять різновидів мистецтва, дизайну і реклами. Словник фахових термінів є необхідним чинником освіти, містить англomовні визначення багатьох понять мистецтва, дизайну та реклами, які супроводжуються відповідним ілюстративним матеріалом. Термінологічний склад суттєво розширено тлумаченнями синергетичних можливостей кольору та семіотичних особливостей візуальної мови дизайну і рекламних комунікацій, основними рисами мистецьких стилів, а також низкою понять із суміжних галузей: естетики, етнокультурознавства, психології, маркетингу, рекламної індустрії, поліграфічних і комп'ютерних технологій. У подальшому передбачено створення повноцінного ілюстрованого онлайн-глосарію з відомостями про художників, дизайнерів, рекламистів, художні музеї та структури, що займаються вивченням кольору, цікаві події та новітні дослідження кольору (з відповідними посиланнями на сайти).

Отже, за результатами власного досвіду використання елементів дистанційного викладання кольору зроблено наступні висновки:

1. Вперше розроблено і запроваджено експериментальну модель освітнього сайту «Академія кольору», застосовано інноваційні педагогічні технології користування WEB-ресурсами з фундаментальної фахової дисципліни «Кольорознавство», що може бути основою для розробки

сайтів з інших фахових дисциплін для аудиторного та самостійного вивчення в умовах денної, заочної і дистанційної форм навчання у мистецьких ЗВО України.

2. У результаті проведеного аналізу тематичних сайтів і практичного застосування власних оцифрованих матеріалів для освітніх потреб з'ясовано, що зміни комунікативного простору та освітньої парадигми виявляють колосальні резерви для роботи в Інтернет, головними з яких, окрім проведення відеоконференцій, відеосемінарів та відеолекцій, є:

- відкриття вільного доступу до наочності в кольорі, опанування якою за допомогою традиційного навчання було складним і не завжди можливим;
- створення електронних навчальних баз даних для молодих викладачів і студентів.

Зрозуміло, що тематичні WEB-ресурси не зможуть замінити повноцінного навчання у вищій школі, проте вони значно розширюють доступ до текстової, ілюстративної та дидактичної цифрової інформації студентам усіх форм навчання (денної, заочної, дистанційної) та зацікавленим проблемами певної галузі, слугують потужним навчально-методичним забезпеченням.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Прищенко С.В. Словник фахових термінів // Кольорознавство: навч. посібник [Текст] / С.В.Прищенко. – 3-тє вид., випр. і доповн. – К.: Кондор, 2018. – 436 с.
2. Прищенко М.О. Створення освітнього сайту [Текст] / М.О.Прищенко // Графіка ХХІ століття: матер. ХІ Міжнародної студентської науково-технічної конференції. – Севастополь: Вид-во СевНТУ, 2008. – С. 151–155.
3. Прищенко С.В. Глосарій // Авторський Інтернет-проект «Академія кольору» [Електронний ресурс] / С.В.Прищенко, М.О.Прищенко. – Режим доступу: www.koloristika.in.ua/glossary.
4. Прищенко С.В. Інноваційна авторська методика викладання теорії та практики кольору [Текст] / С.В.Прищенко, М.О.Прищенко // Особливості формування образотворчих знань та розвиток творчих здібностей учнів мистецьких навчальних закладів: матер. Всеукраїнського науково-методичного семінару. – Херсон: ФОП Савченко А.В., 2014. – С. 24–33.